กรมทางหลวงชนบท
กลุ่มบำรุงทาง ขสท.ร.๑๗

การแก้ไขป้องกันการชะล้างพังทลายและการเคลื่อนตัวของเชิงลาด

ปัญหาและลักษณะความเสียหาย

การศึกษาวิจัย

ผลการศึกษา แนวทางแก้ไขและป้องกัน

สรุปและข้อเสนอแนะ

ปัญหาและลักษณะความเสียหาย

น้ำไหล

ไฟสว่าง

ทางสะดวก

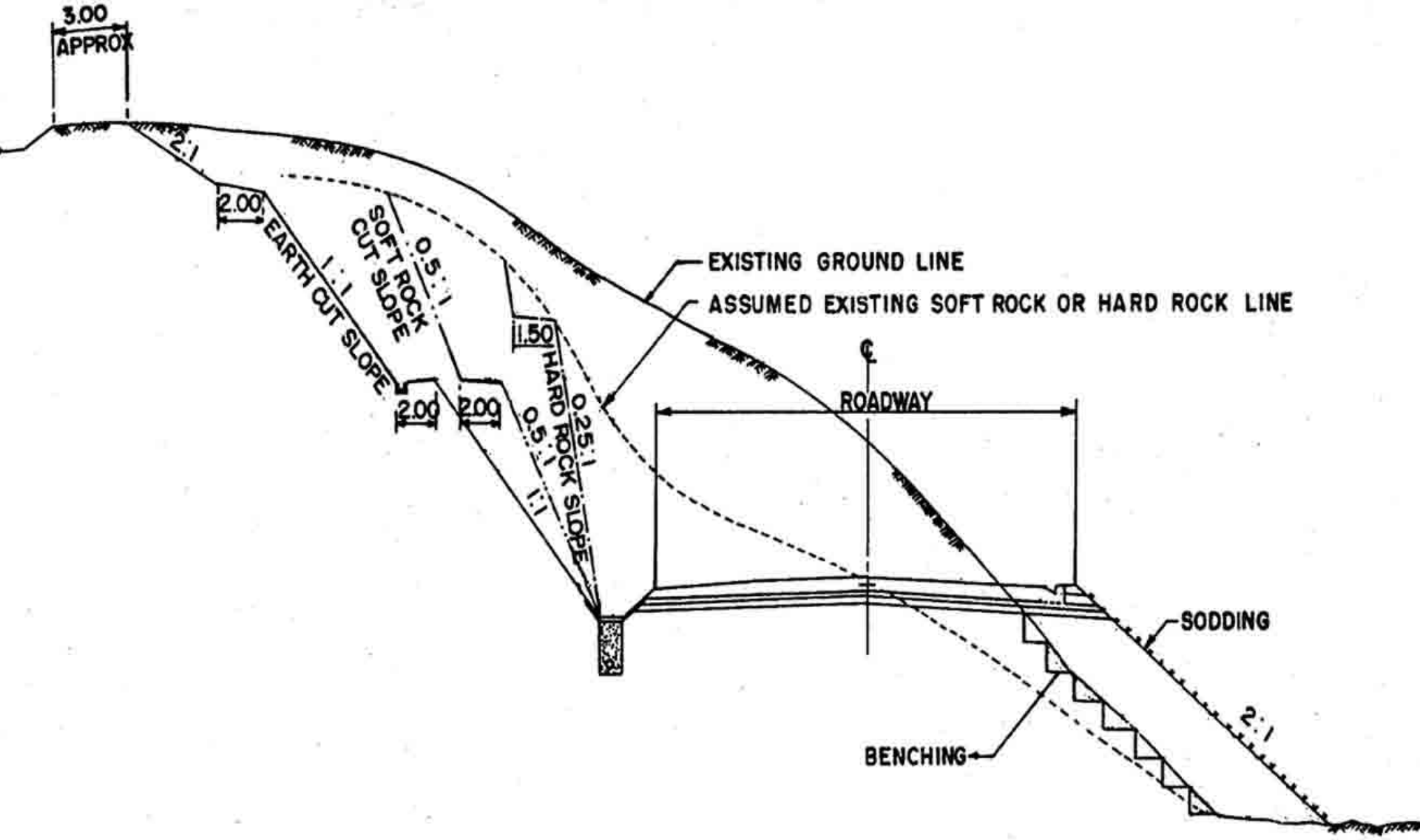

Typical X-Section

Typical Cross Section

Fill Slope Problems in Hilly Terrain

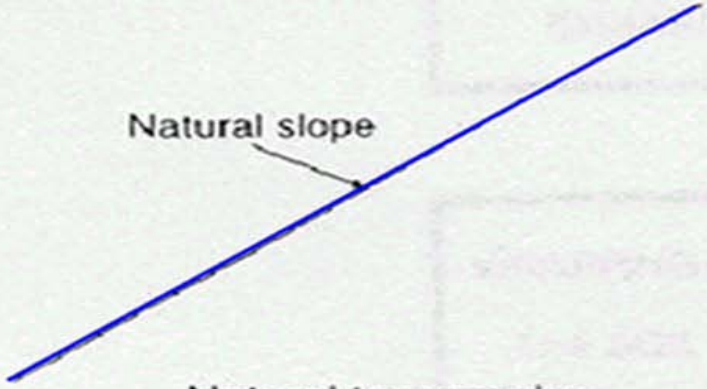

Natural topography

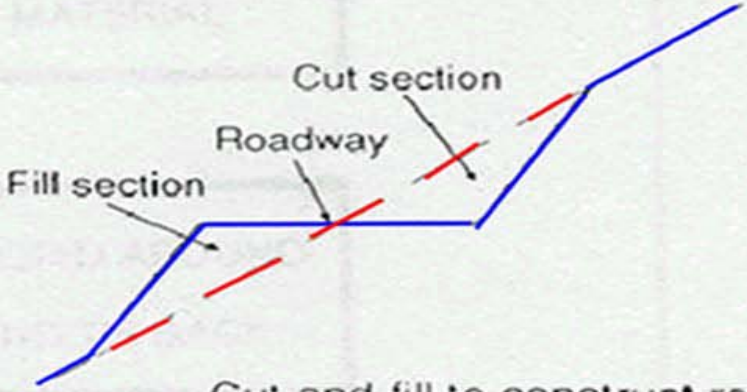

Cut-and-fill to construct road

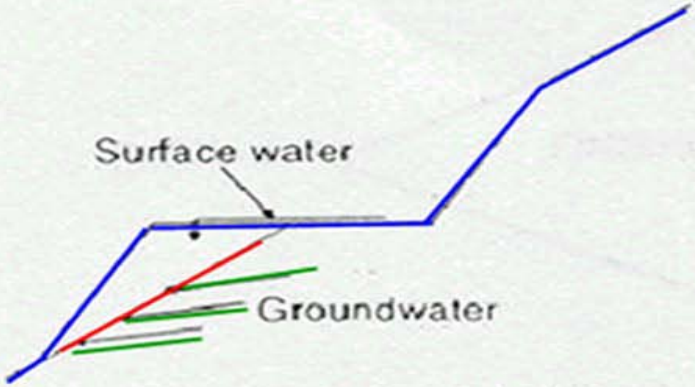

Water seepage into fill

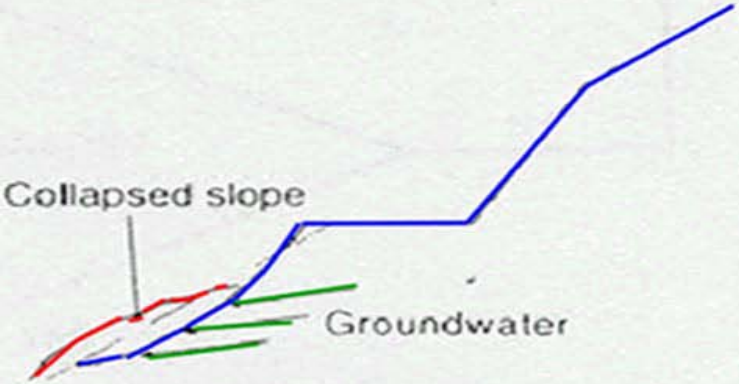

Collapse of fill

การพังทลายของคันทางแบบ Half Cut / Half fill

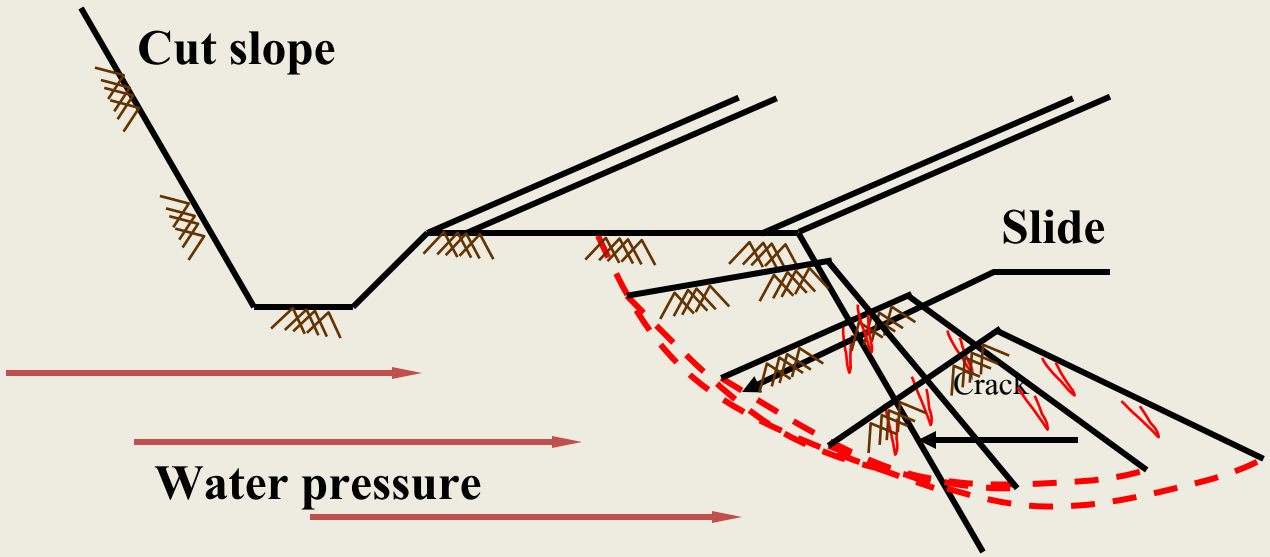

ามเสียหายของคันทางอันเกิดจากน้ำใต้ดิน ทางหลวงหมายเลข 225 ตอน กิ่วเขา - วังกะ

ม. 109 - 908 – กม. 109 +950 RT.

น้ำใต้ดินมีผลกระทบต่อของเชิงลาด

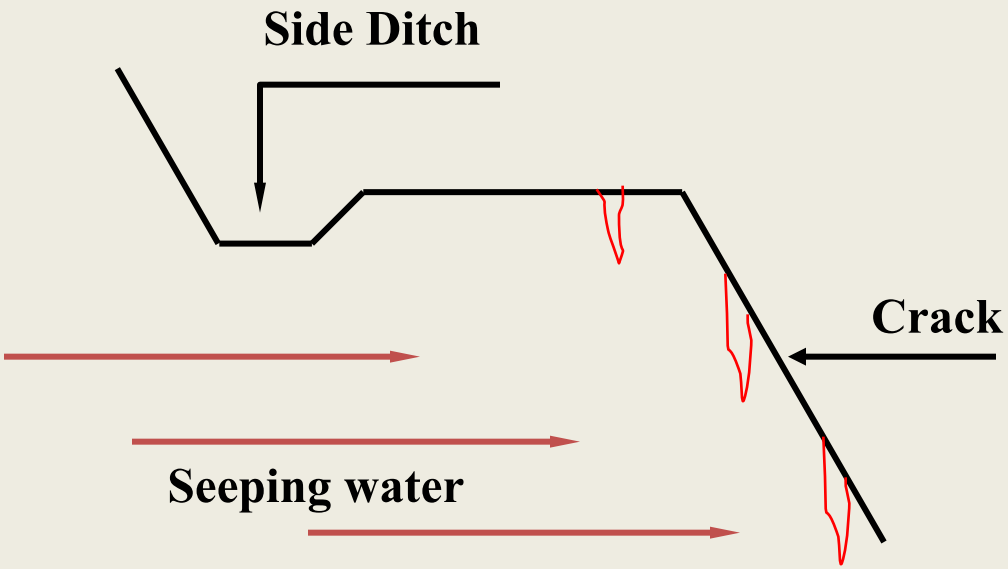

วามเสียหายของทางหลวงหมายเลข 4062 กม. 4 +458 - กม. 4 + 384 LT.อันเกิดจากกา
ow ของน้ำใต้ดินออกทางด้าน Side slope และเกิดการทรุดตัว แม้ว่ามีการก่อสร้างสู่สภาพเดิม
ล้วก็ตาม มวลดินเคลื่อนออกไปด้านข้างเรื่อย ๆ

สดงการเคลื่อนที่ของมวลดินด้าน Side slope ณ จุดเดียวกันโดยต้นสะตอ บริเวณ To
ที่เคลื่อนออกไปประมาณ 10 – 15 เมตร

Back Slope Slide

ทางหลวงหมายเลข 41 " อ.ทุ่งสง - พัทลุง " ตอน 1 ความเสียหายของ Back slope
กม. 13 +850 - กม. 14 + 025 (RT.) อันเกิดจากน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน(ธันวาคม 2543)

แสดงความเสียหายของ Back slope , ทางหลวงหมายเลข 4 ตอน อนุสาวรีย์จปร. - อ.กระบุรี กม. 528 + 500 LT. อันเกิดจากSurface waterและ Underground water เนื่องจากไม่มีระบบระบายน้ำ เช่น Cutoff ditch, Drainchute และ Horizontal Drain ฯเมื่อฝนตกหนัก (สิงหาคม 2540 , กรกฎาคม กันยายน 2544) ดินลูกรังจะอ่อนตัวเป็นดินโคลนเหลวไหลมากองทับบนผิวจราจร

การพังทลายบน Side Slope และ Back Slope

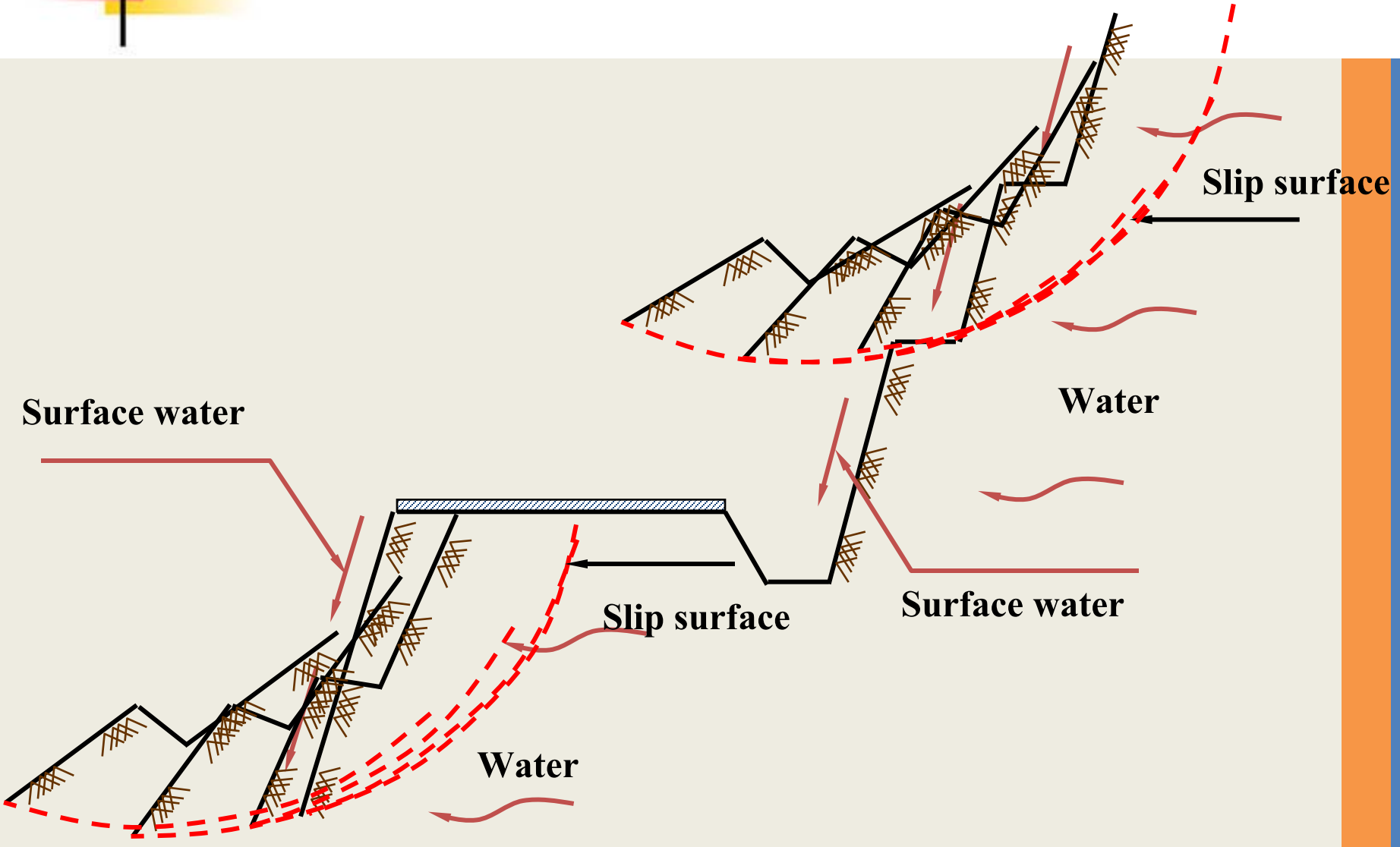

ความเสียหายของคันทางเกิดจากการกัดเซาะบริเวณปลายท่อลอดที่ไม่มีระบบ Drainchute ที่เหมาะสม การกัดเซาะกินลึกเข้ามาถึงไหล่ทางและผิวจราจร

(ทางหลวงหมายเลข 1149 ตอน บ.ห้วยไคร้ - พระธาตุดอยตุง , กม. 15 + 250 LT.)

ามเสียหายของ Side slope อันเกิดจากไม่มีระบบระบายน้ำปลายปากท่อที่ถูกต้องสมบู

(ทางหลวงหมายเลข 109 " แม่สรวย - ฝาง " กม. 20 + 980 - กม. 20 + 970 LT

ความเสียหายของ Side slope อันเกิดจากการไม่ควบคุมน้ำผิวดิน ระบบระบายน้ำ Side ditch และ Drain chuteไม่สมบูรณ์ Side slope ถูกชะล้างกัดเซาะอย่างรุนแรง (ลึกประมาณ 20 เมตร)

(ทางหลวงหมายเลข 1089 " บ.สันติสุข - บ.สันตคีรี " มกราคม 2543)

แสดงความวิบัติ (Disaster) , เกิดการ Slide อย่างรุนแรงในช่วง Sag Curve กม. 17 + 550 – กม. 17 + 675 ทางหลวงหมายเลข 1263 ตอน อ. ขุนยวม - บ.ปางอุ๋ง อันเนื่องจากไม่ควบคุมน้ำผิวดิน ไม่มี Curb Drainchute ไม่สมบรณ์

การกัดเซาะบริเวณ Toe Slope

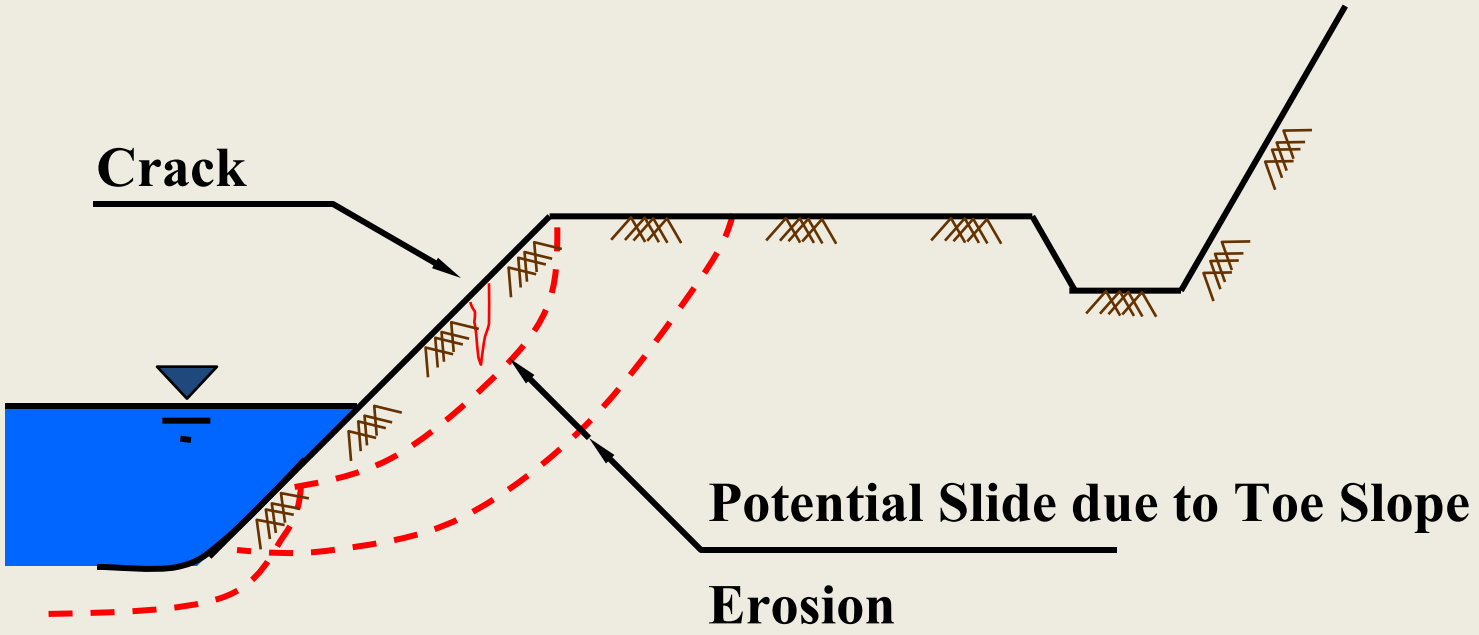

การเกิดรอยแตกบน Side Slope

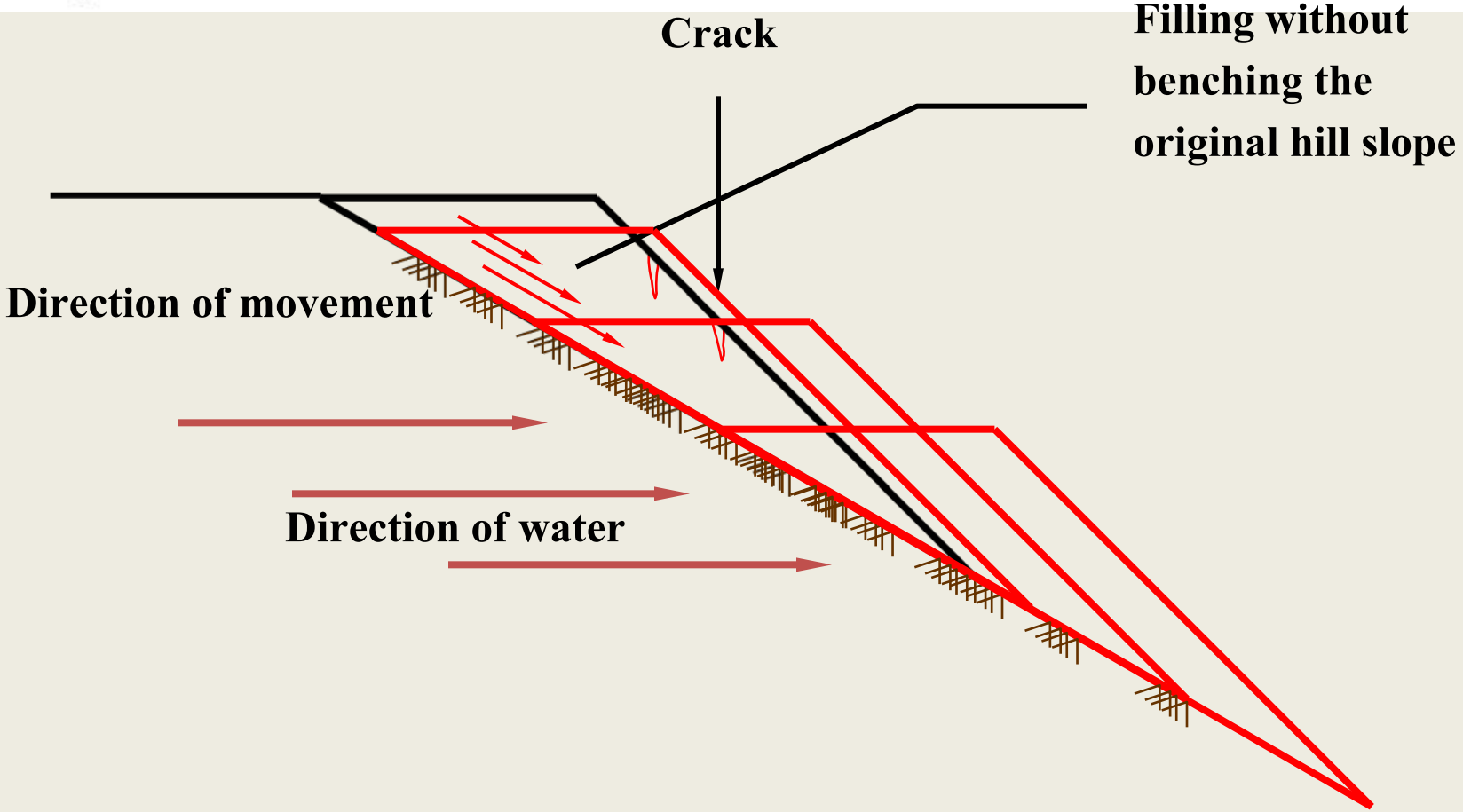

12/02/2004

การเกิดจุดอ่อนตัวบนถนนช่วง Cut Section

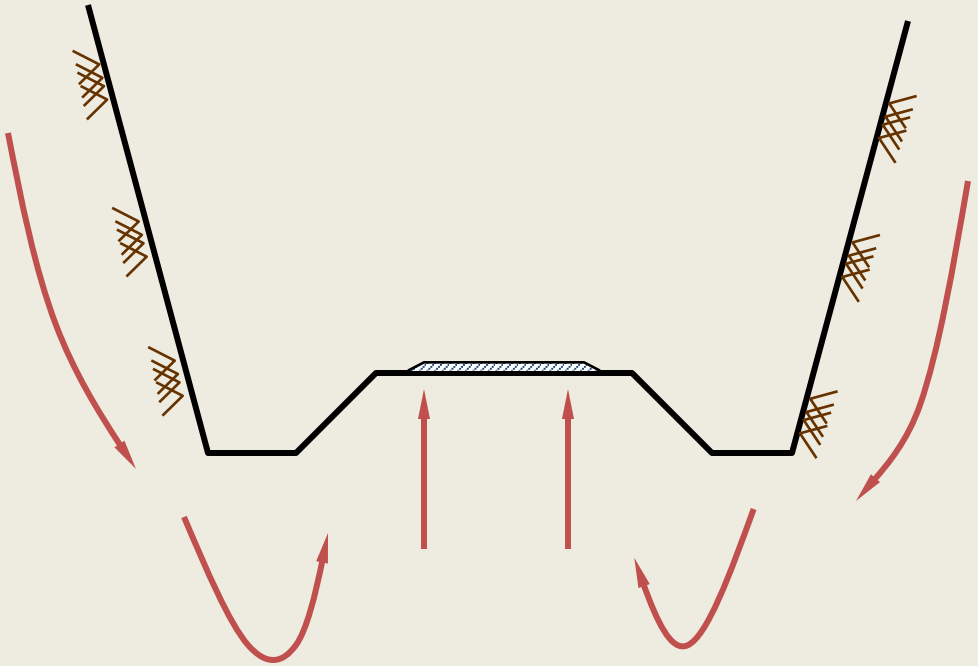

Water under pressure

น้ำซึมขึ้นมาบนผิวจราจร

Gabion Retaining wall พร้อมระบบระบายน้ำที่สมบูรณ์ , Stepped Drain chute , Intercepter , Subdrain , และปลูกหญ้าแฝก ทางหลวงหมายเลข 1267 ตอน แยกทางหลวง 105 (อ.ท่าสองยาง) - กม. 35 + 000 , กม. 17 +050 - กม. 17 +300 , ก่อสร้างแล้วเสร็จ

ฝนตกหนัก น้ำท่วม

ถนนสไลด์เนื่องจากน้ำไหลบ่ามากัดเซาะคันทางที่ประเทศใต้หวัน

landslide ที่เมือง **Pingtung** ทางใต้ของประเทศไต้หวัน

ภาพขณะตึกกำลังถล่มจากน้ำไหลบ่าอย่างแรงเกิดที่ประเทศไต้หวัน

10
470
13/08/2005

วิเคราะห์สาเหตุและแนวทางแก้ไข

การขาดเสถียรภาพของเชิงลาด

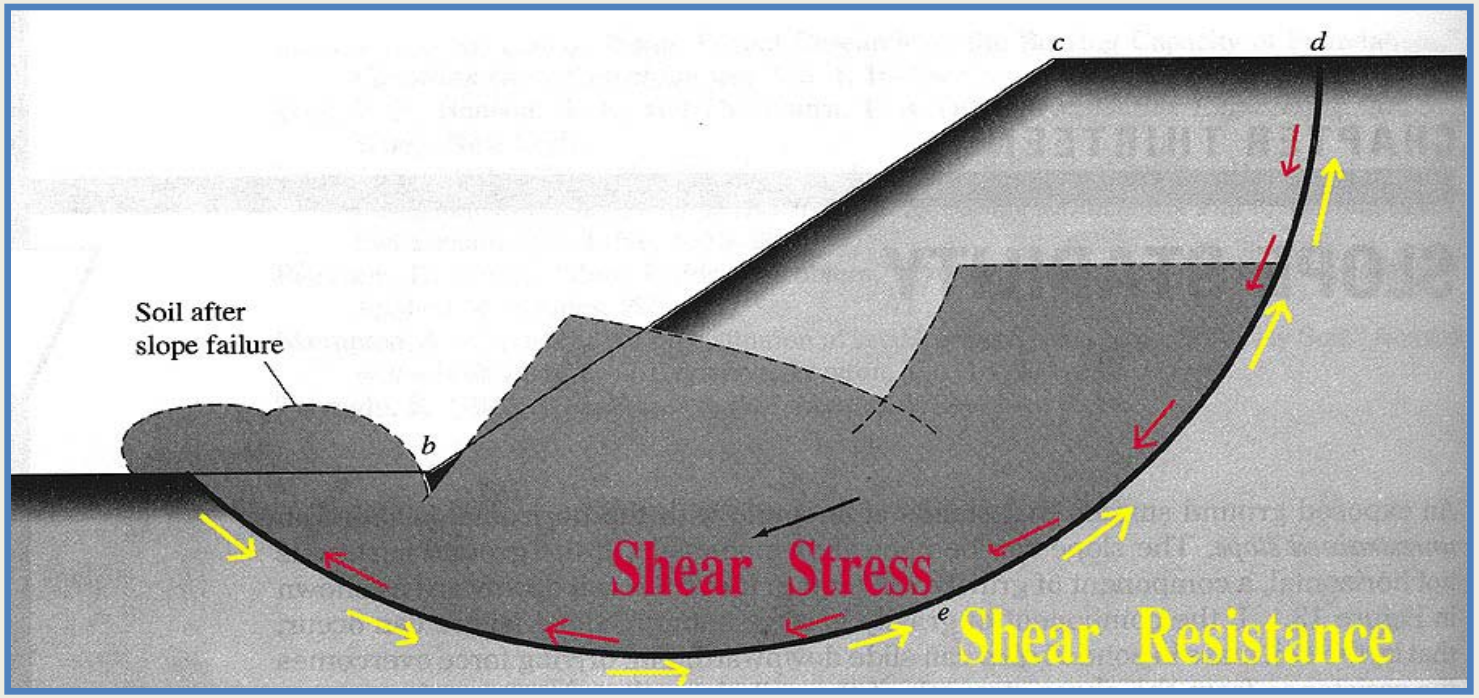

1) การเพิ่มของ **Shearing Stress** 2) การลดลงของ **Shearing Resistance**

- ความสูงและความชันของ Slope
- นน.ที่กระทำ

$$\tau' = c' + (\sigma - u)\tan\phi$$

Factor of Safety (F.S.) = แรงต้านการเคลื่อนตัว **(Resisting Force)** / แรงกระทำให้เกิดการเคลื่อนตัว **(Driving Force)**

แนวทางแก้ไข

การลดน้ำหนักหรือลดแรงที่กระทำ (Driving force)

ภายในมวลวิบัติ (Unloading or Excavation)

การขุดรื้อเพื่อเพิ่มเสถียรภาพโดยการลดแรงที่กระทำเช่น นำวัสดุบนยอดออก	ปรับความลาดชัน	การขุดตัดเชิงลาดแบบขั้นบันได	นำเอาวัสดุออกหรือการแทนที่ด้วยวัสดุถมมวลเบา

แนวทางแก้ไข (2)

การเพิ่มเสถียรภาพของลาดคันทาง

- การเสริมกำลังดินด้วยวัสดุเสริมแรง
- การใช้โครงสร้างเสริม ได้แก่ Gabion/Soil Nailing/Berm

การติดตั้งระบบระบายน้ำ

- ระบบระบายน้ำผิวดิน
- ระบบระบายน้ำใต้ดิน

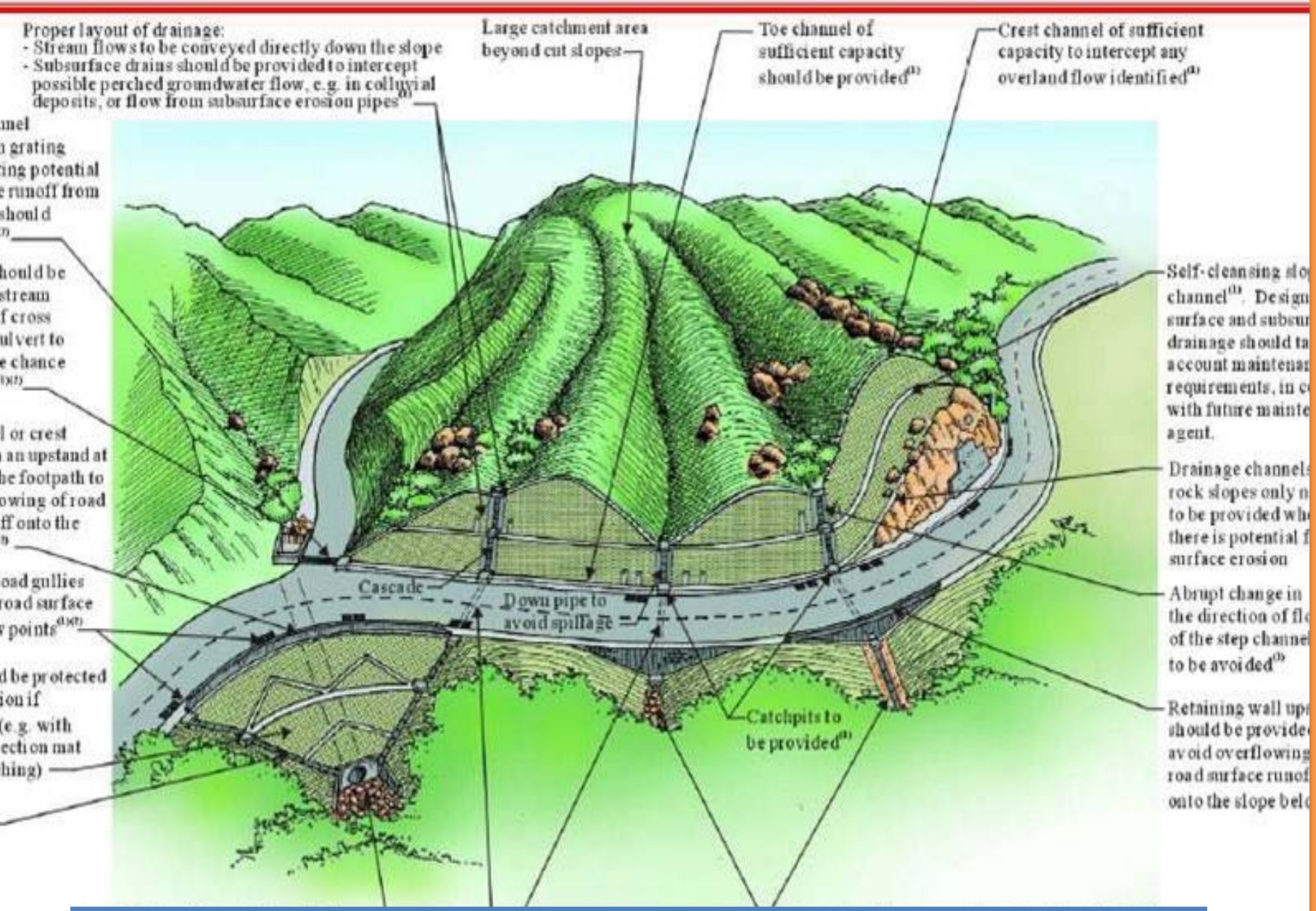

การปรับปรุงระบบระบายน้ำ **Drainage System**

An Example of Roadside Drainage

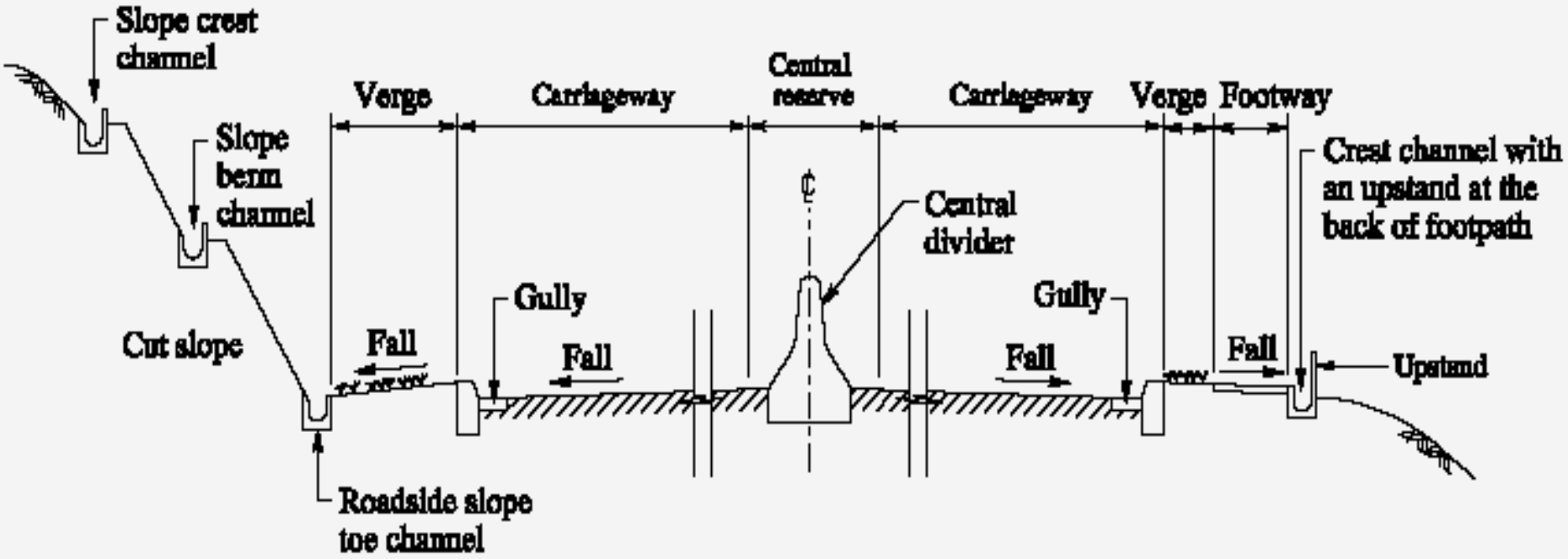

An Example Cross Section of a Rural Road
(Not to Scale)

Berm channels for a Highways Cut Slope

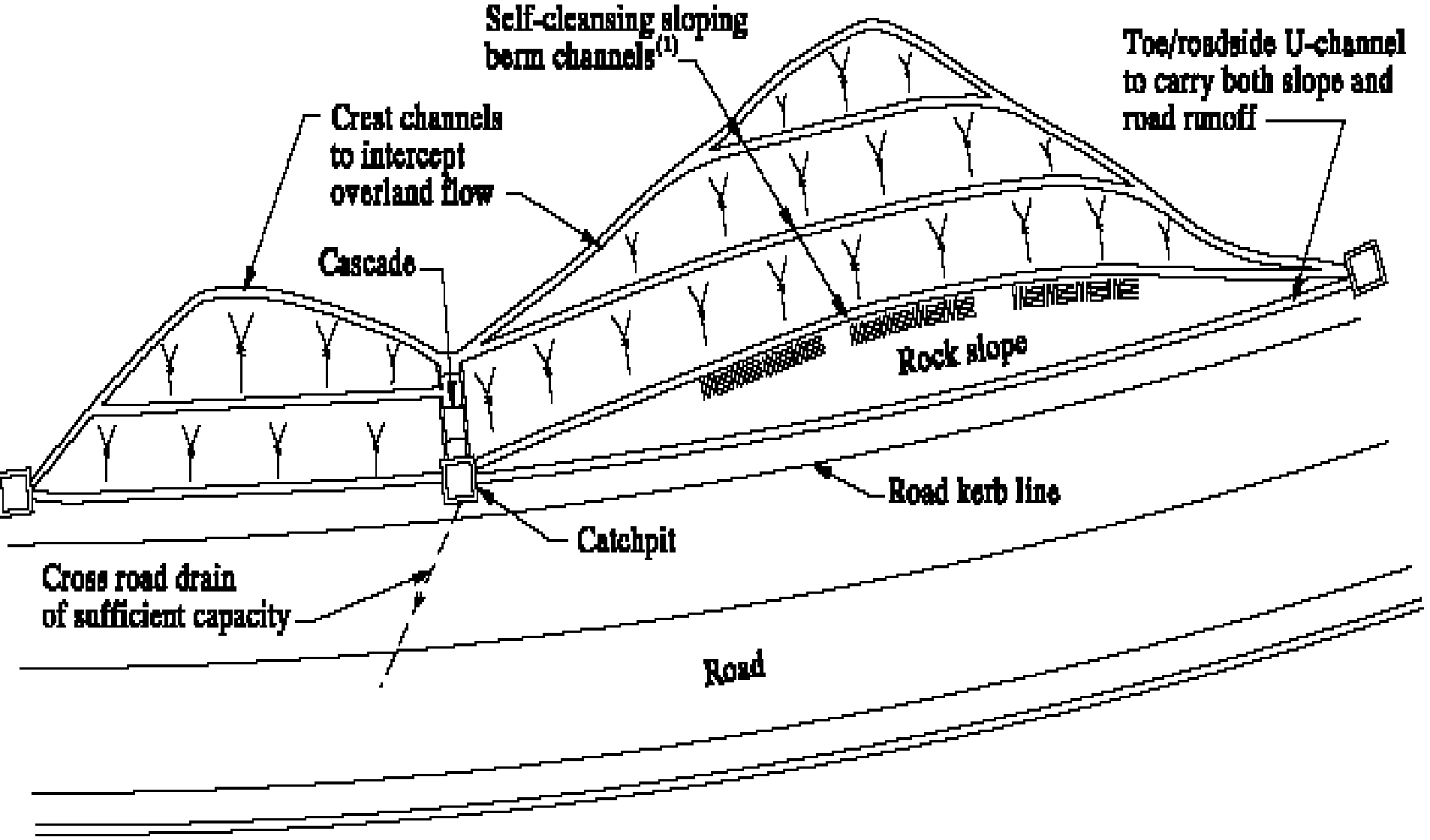

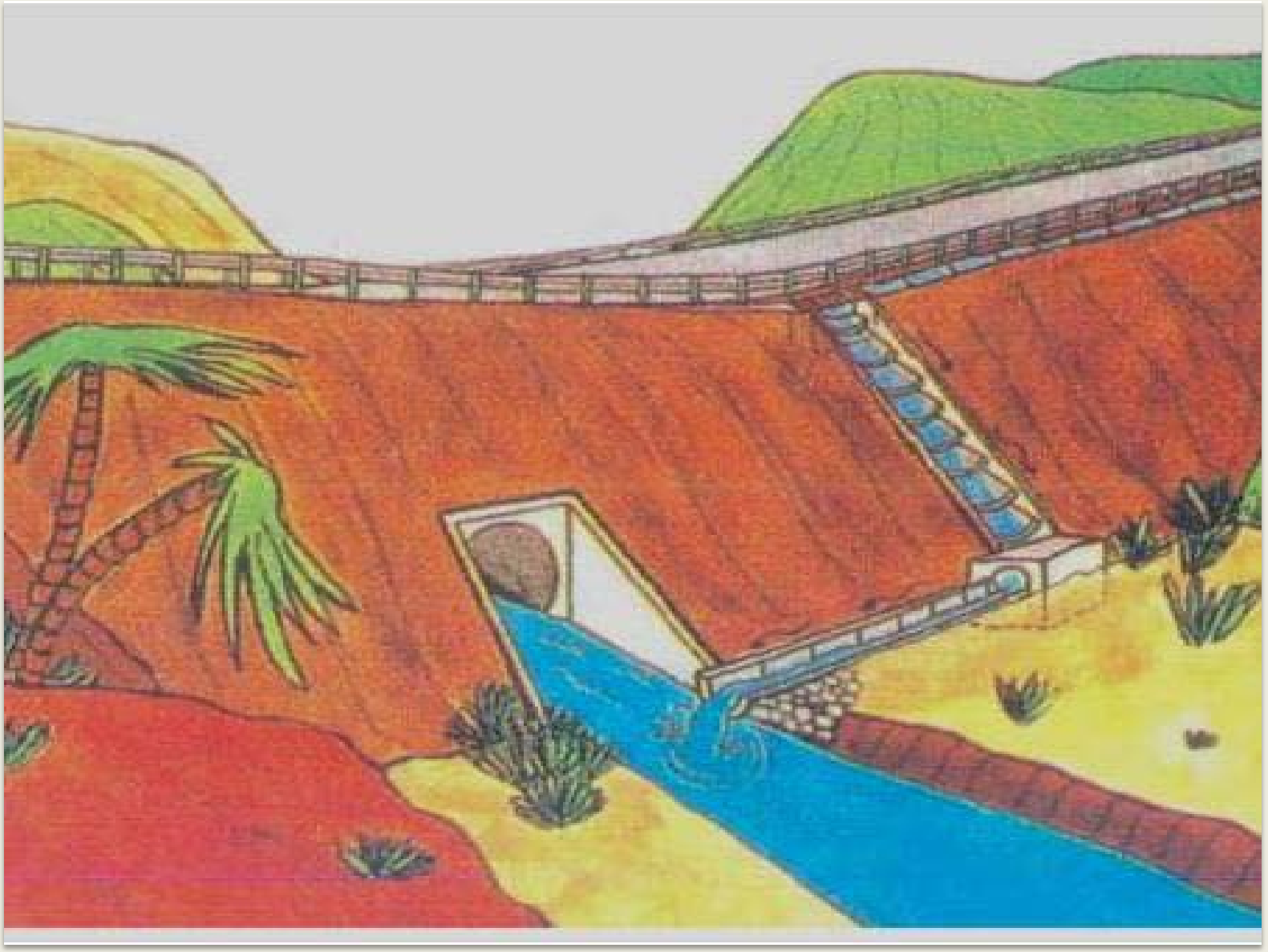

ดูแล รักษาระบบระบายน้ำให้ดี มิให้มีสิ่งใด ๆไปกีดขวางทางน้ำ

ระบบระบายน้ำที่ขาดการดูแลรักษา

ระบบระบายน้ำที่มีการดูแลรักษาอย่างดี

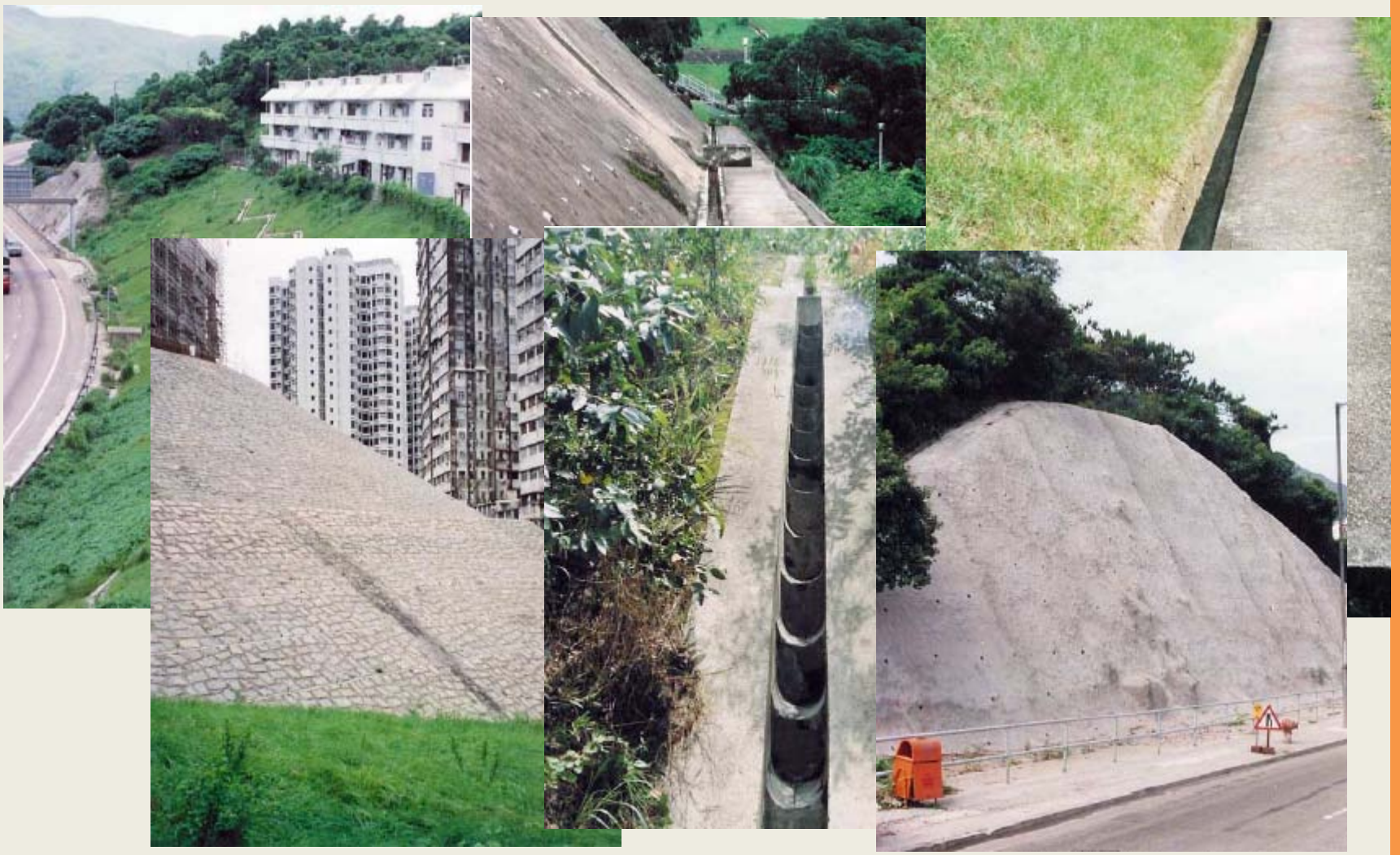

การวิจัย

- เนื่องจากการชะล้างพังทลายของดินตัดคันทาง (Back Slope) และดินถมข้างทาง (Side Slope) ในพื้นที่ภูเขาได้ทวีความรุนแรง และมีความเสียหายมากขึ้น กรมทางหลวงต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในการแก้ไขและมีหลายจุดที่มีลักษณะความเสียหายแบบซ้ำซาก

โครงการวิจัยพัฒนาเพิ่มเสถียรภาพและแก้ไขป้องกันการชะล้างพังทลายและการเคลื่อนตัวเชิงลาด

ความเป็นมาของโครงการ

วัตถุประสงค์

- สรุปประเภทและสาเหตุของความเสียหาย
- พัฒนารูปแบบของการแก้ไขป้องกันในรูปแบบคู่มือและแบบแนะนำ
- ได้งานถูกต้องตามหลักวิชาการได้มาตรฐานและง่ายสะดวกต่อการใช้งาน ทั้งต่อผู้ปฏิบัติงานและระดับบริหาร ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

ศึกษา วิเคราะห์สาเหตุของความเสียหาย

พื้นที่ศึกษา

เขตพื้นที่ภาคเหนือประกอบด้วย

- สำนักทางหลวงที่ 1 (เชียงใหม่)
- สำนักทางหลวงที่ 2 (แพร่)
- สำนักทางหลวงที่ 4 (พิษณุโลก)
- สำนักทางหลวงที่ 6 (เพชรบูรณ์)

ขอบเขตการดำเนินงาน

1. ทำการศึกษาวิธีการแก้ไขป้องกันการชะล้างพังทลายและการเคลื่อนตัวของเชิงลาดที่ได้ดำเนินการไปแล้วจนถึงปัจจุบัน

ทางภาคเหนือของประเทศไทยในเขตพื้นที่ของสำนักทางหลวงที่ 1, 2, 4 และที่ 6 เป็นกรณีศึกษารวมไม่น้อยกว่า 60 จุด

2. กำหนดเกณฑ์ **(Criteria)** ของความรุนแรงความซับซ้อนของความเสียหาย

3. จัดทำแบบแนะนำ **(Recommended Typical Drawing)** สำหรับผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตการดำเนินงาน (ต่อ)

4. จัดทำคู่มือ (Manual) ของการออกแบบ แก้ไขและการก่อสร้าง

- คู่มือการสำรวจ วิเคราะห์ ความเสียหายของการชะล้างพังทลายและเคลื่อนตัวของเชิงลาด
- คู่มือการแนะนำ แก้ไข และการปฏิบัติการชะล้างพังทลายและเคลื่อนตัวของเชิงลาด
- คู่มือการบำรุงรักษาทางหลวงเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายและเคลื่อนตัวของเชิงลาด

คู่มือการสำรวจ วิเคราะห์ ความเสียหาย

คู่มือการแนะนำ แก้ไข และการ ปฏิบัติ

คู่มือการ บำรุงรักษาทาง หลวงเพื่อป้องกัน

การชะล้างพังทลายและการเคลื่อนตัวของเชิงลาด

การเผยแพร่ อบรมการใช้คู่มือ

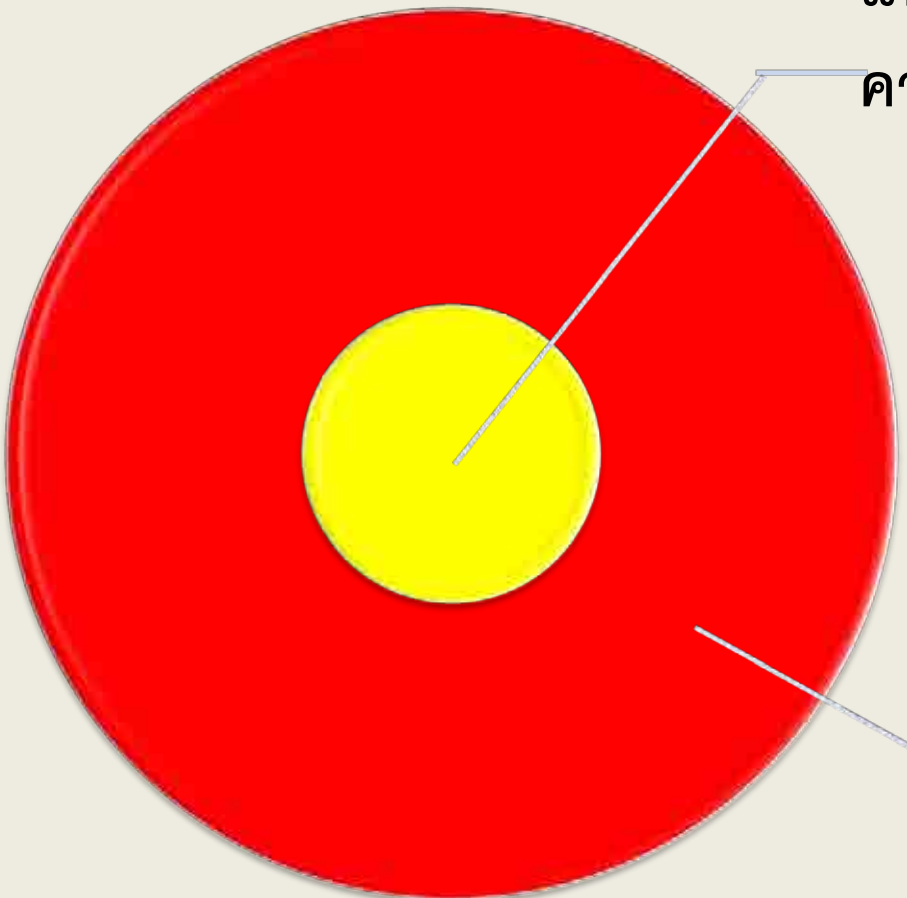

จัดทำคู่มือแนะนำการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นให้ผู้ปฏิบัติงานใช้เป็นแนวทางในการป้องกันแก้ไข ก่อนความเสียหายเพิ่มมากขึ้น

จัดการฝึกอบรมให้ผู้ออกแบบส่วนภูมิภาค พร้อมทั้ง **Software** ที่ใช้

บริเวณที่เกิดความเสียหาย	การจัดแบ่งประเภทความเสียหาย	ชนิดความเสียหาย
เชิงลาดตัด (Back Slope) เชิงลาดถม (Side Slope)	น้ำกัดเซาะ (Erosion)	1. น้ำกัดเซาะบริเวณด้านปลายเชิงลาด (Erosion at Toe Slope)
		2. น้ำกัดเซาะบริเวณผิวหน้า (Surface Erosion)
		3. น้ำกัดเซาะไหล่ทาง (Erosion caused from Overflow)
	การเคลื่อนตัวของมวลดิน / หิน (Soil or Soil with Rock Slide)	4. การเคลื่อนตัวของมวลดิน / หินที่มีสาเหตุจากน้ำผิวดิน หรือน้ำใต้ดิน (Groundwater and / or Surface Water)
		5. การเคลื่อนตัวของมวลดิน / หินที่มีสาเหตุมาจากแรงโน้มถ่วง
	หินร่วง และหินเคลื่อนตัว (Rock Fall and Rock Slide)	6. หินเคลื่อนตัวเนื่องจากรอยแตกในมวลหิน (Wedge & Plane Slide)
		7. หินร่วงจากดินตัดที่มีก้อนหินฝังอยู่ (Boulder Rock Fall)
		8. หินร่วงจากการกัดเซาะผิวเชิงลาดที่เป็นดินปนหิน (Debris or Talus)

การกัดเซาะผิวหน้าบริเวณไหล่ทางและเชิงลาด

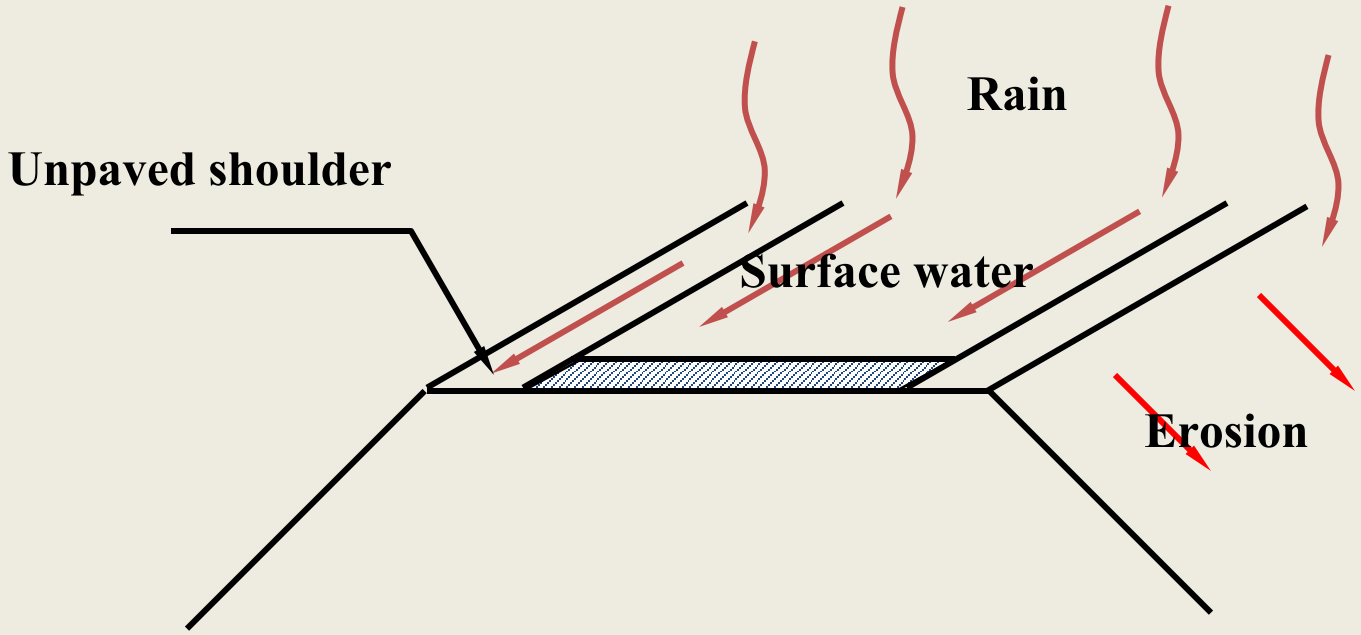

High - filled embankment

สำนักทางหลวง	จำนวนความเสียหายแยกตามสาเหตุ															รวมจำนวนความเสียหาย
	ความเสียหายเกิดจากการเคลื่อนตัวของมวลดิน (Landslide)			ความเสียหายเกิดจากน้ำใต้ดิน (Ground Water)			ความเสียหายเกิดจากน้ำผิวดิน (Surface Water)						ความเสียหายเกิดจากการร่วงหล่นของหิน (Rock Fall)			
							การกัดเซาะด้านบนของเชิงลาด			การกัดเซาะด้านปลายเชิงลาด (Toe Slope)						
	ดินตัด	ดินถม	หินตัด	ดินตัด	ดินถม	หินตัด	ดินตัด	ดินถม	หินตัด	ดินตัด	ดินถม	หินตัด	ดินตัด	ดินถม	หินตัด	
สน.ทล. 1 (เชียงใหม่)	3	1	1	1	2	-	1	7	-	-	9	-	-	-	-	25
% ความเสียหาย	12 %	4 %	4 %	4 %	8 %	-	4 %	28 %	-	-	36 %	-	-	-	-	
สน.ทล. 2 (แพร่)	4	-	1	2	-	-	3	3	-	1	4	-	-	-	-	18
% ความเสียหาย	22 %	–	5.5 %	11 %	–	–	16.6 %	16.6 %	–	5.5 %	22 %	-	-	-	-	
สน.ทล. 4 (พิษณุโลก)	3	–	-	1	–	–	–	4	–	–	2	–	1	–	–	11
% ความเสียหาย	27.4 %	–	–	9 %	–	–	–	36.6 %	–	–	18 %	–	9 %	–	–	
สน.ทล. 6 (เพชรบูรณ์)	1	1	–	1	1	–	1	6	–	–	4	–	2	–	3	20
% ความเสียหาย	5 %	5 %	-	5 %	5 %	-	5 %	30 %	-	–	20 %	-	10 %	–	15 %	
รวมจุดเสียหาย	11	2	2	5	3	-	5	20	-	1	19	-	3	-	3	74
สรุปเฉลี่ย % ความเสียหาย	15 %	2.7 %	2.7 %	6.8 %	4 %	-	6.8 %	27 %	-	1.4 %	25.7 %	-	4 %	–	4 %	100

การเพิ่มเสถียรภาพของคันทาง

การใช้วัสดุใยสังเคราะห์ **(Geosynthetics)**

ทำไมต้องใช้วัสดุเสริมแรง

เพิ่มเสถียรภาพของลาดคันทางที่ชันมาก

โครงสร้างที่ได้มีความยืดหยุ่นต่อการเคลื่อนตัว

ก่อสร้างได้รวดเร็วไม่จำเป็นต้องใช้เทคนิคพิเศษ

สามารถนำวัสดุในที่มาใช้

งานแก้สไลด์สาย **1263** ก.ม 15+100 อ.ขุนยวม – บ.ปางอุ๋ง จ.แม่ฮ่องสอน

ลักษณะความเสียหาย

- สภาพภูมิประเทศเป็นคันทางดินถมระหว่างภูเขาสูงประมาณ 25 เมตร
- จุดพังทลายเป็นจุดต่ำของ sag curve
- ได้มีการก่อสร้างแก้ไขการพังทลายของคันทางมาแล้ว
- เกิดความเสียหายขึ้นอีกเนื่องจากเกิดพายุฤดูฝนทำให้ฝนตกหนักต่อเนื่องหลายวัน
- เกิดการพังทลายที่ toe slope และการกัดเซาะทำให้คันทางพังทลาย

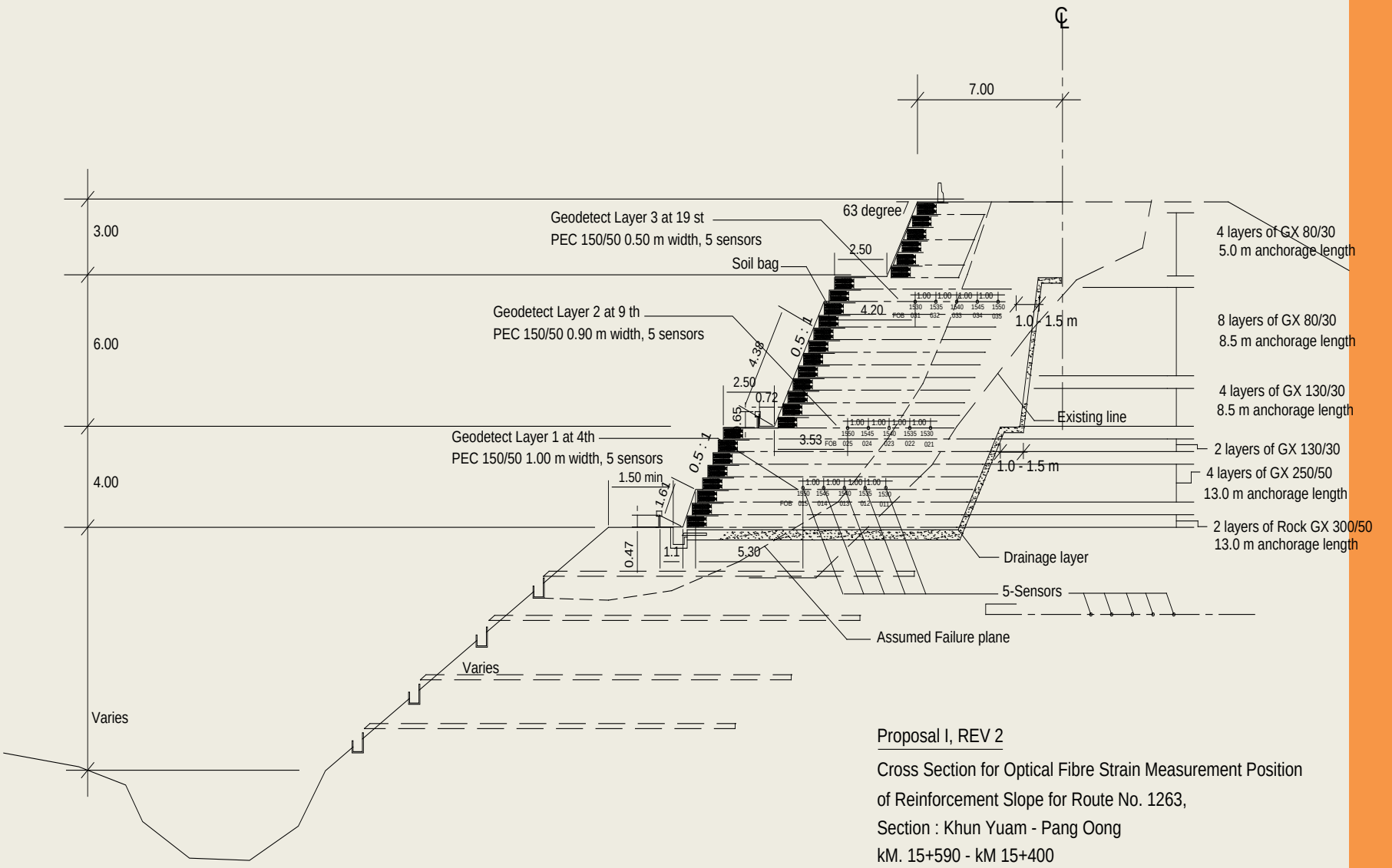

Proposal I, REV 2

Cross Section for Optical Fibre Strain Measurement Position of Reinforcement Slope for Route No. 1263,
Section : Khun Yuam - Pang Oong
kM. 15+590 - kM 15+400

Typical section of Reinforcement Slope and Geodetect

ระบบตรวจวัดการยืดตัวของวัสดุเสริมกำลังดิน และ การเคลื่อนตัวของโครงสร้าง ทางหลวงหมายเลข 1263 บ้านปางอุ๋ง – บ้านแม่นนาจร – บ้านขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน

ติดตั้งระบบเสริมกำลังดิน ด้วยตาข่ายเสริมกำลัง

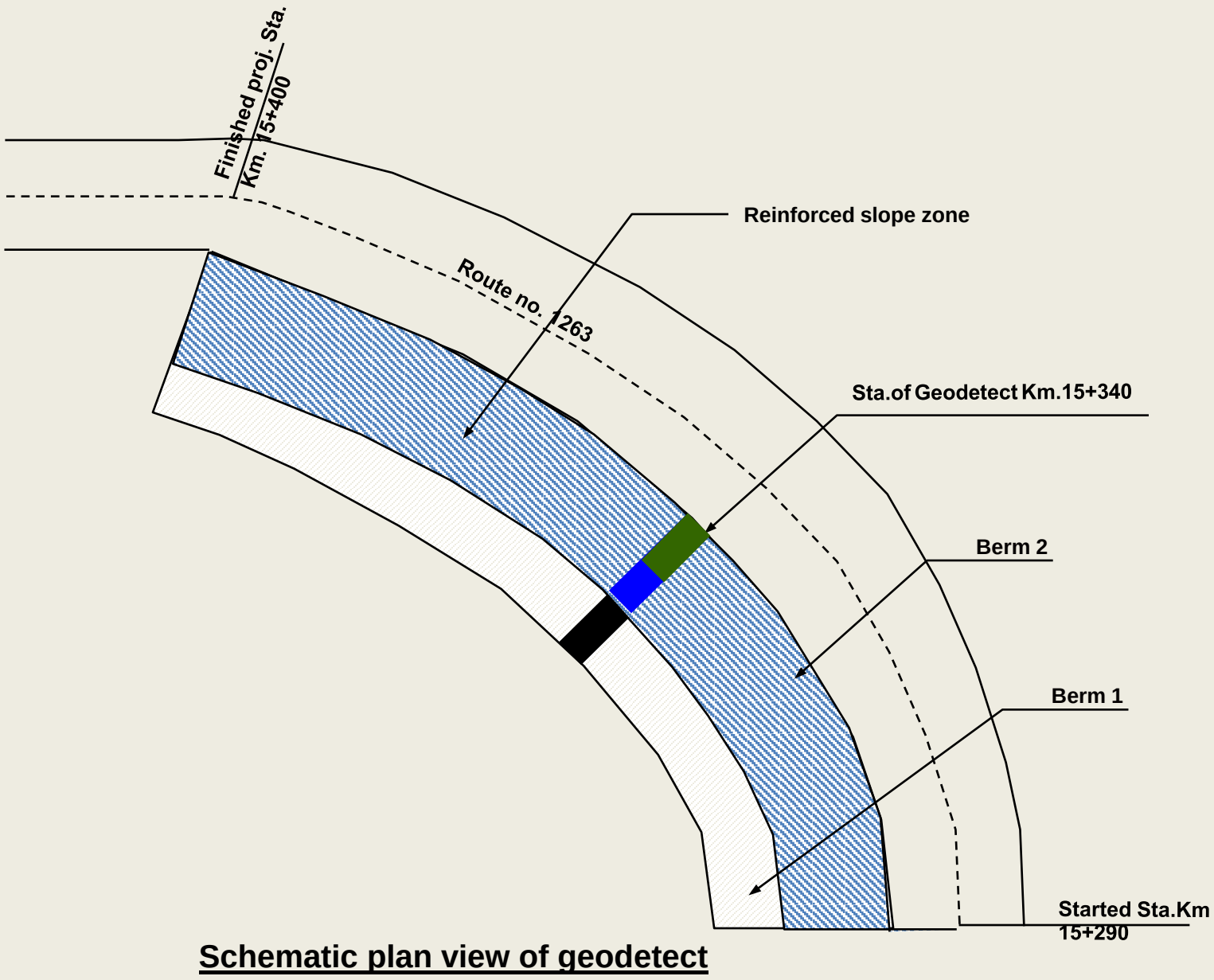

Schematic plan view of geodetect

ระบบตรวจวัดการยืดตัวของวัสดุเสริมกำลังดิน และ การเคลื่อนตัวของโครงสร้าง ทางหลวงหมายเลข 1263 บ้านปางอุ๋ง – บ้านแม่นนาจร – บ้านขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน

Geodetect

ระบบตรวจวัดการยืดตัวของวัสดุเสริมกำลังดิน และ การเคลื่อนตัวของโครงสร้าง ทางหลวงหมายเลข 1263 บ้านปางอุ๋ง – บ้านแม่นนาจร – บ้านขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน

ตรวจสอบการทำงานของเซนเซอร์

ระบบตรวจวัดการยืดตัวของวัสดุเสริมกำลังดิน และ การเคลื่อนตัวของโครงสร้าง ทางหลวงหมายเลข 1263 บ้านปางอุ๋ง – บ้านแม่นนาจร – บ้านขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน

การติดตั้ง Geodetect

ระบบตรวจวัดการยืดตัวของวัสดุเสริมกำลังดิน และ การเคลื่อนตัวของโครงสร้าง ทางหลวงหมายเลข 1263 บ้านปางอุ๋ง – บ้านแม่นนาจร – บ้านขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน

ใช้ดินถมทับป้องกันเสียหาย

ระบบตรวจวัดการยืดตัวของวัสดุเสริมกำลังดิน และ การเคลื่อนตัวของโครงสร้าง ทางหลวงหมายเลข 1263 บ้านปางอุ๋ง – บ้านแม่นนาจร – บ้านขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน

ระบบตรวจวัดการยืดตัวของวัสดุเสริมกำลังดิน และ การเคลื่อนตัวของโครงสร้าง ทางหลวงหมายเลข 1263 บ้านปางอุ๋ง – บ้านแม่นนาจร – บ้านขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน

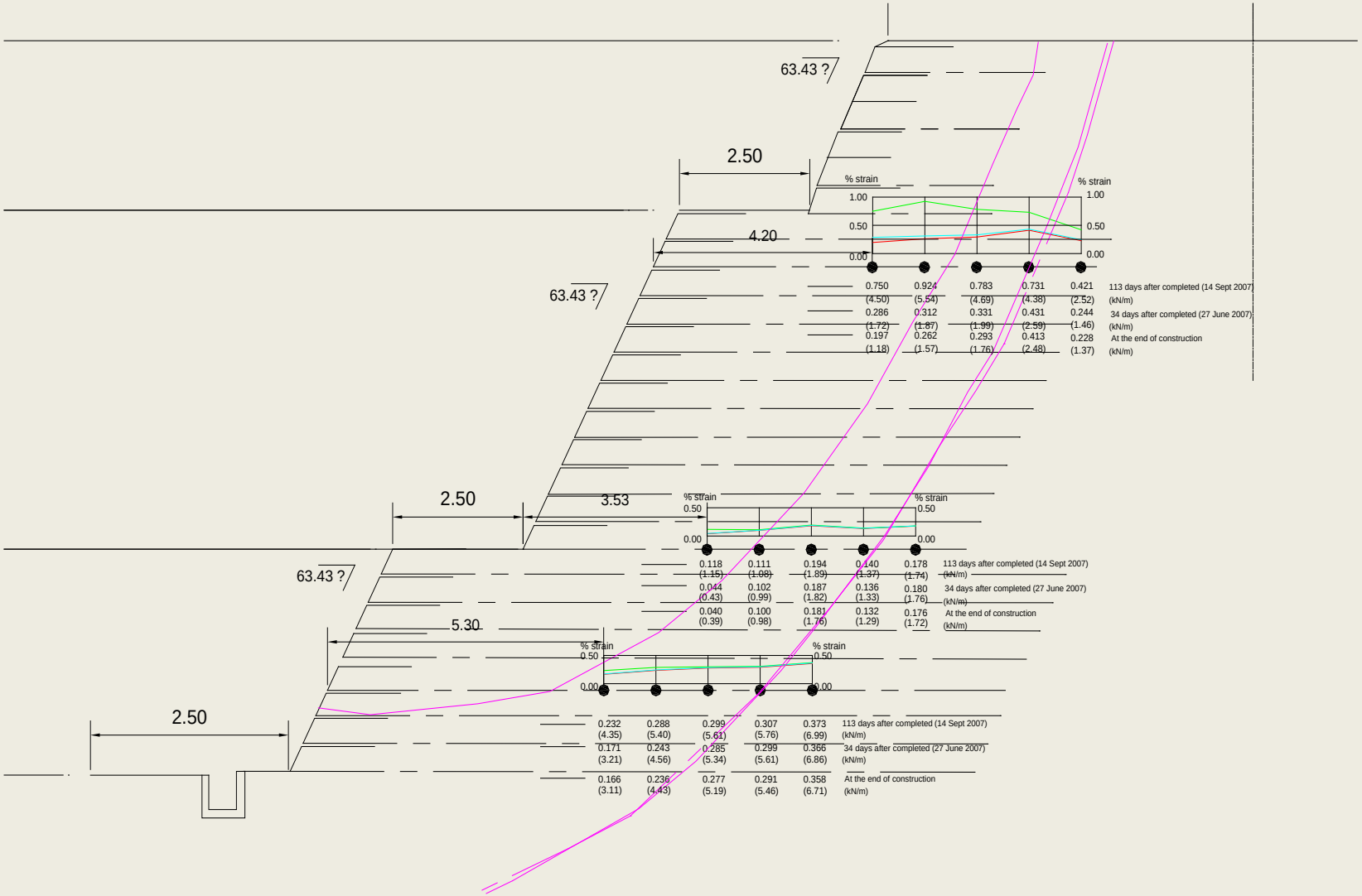

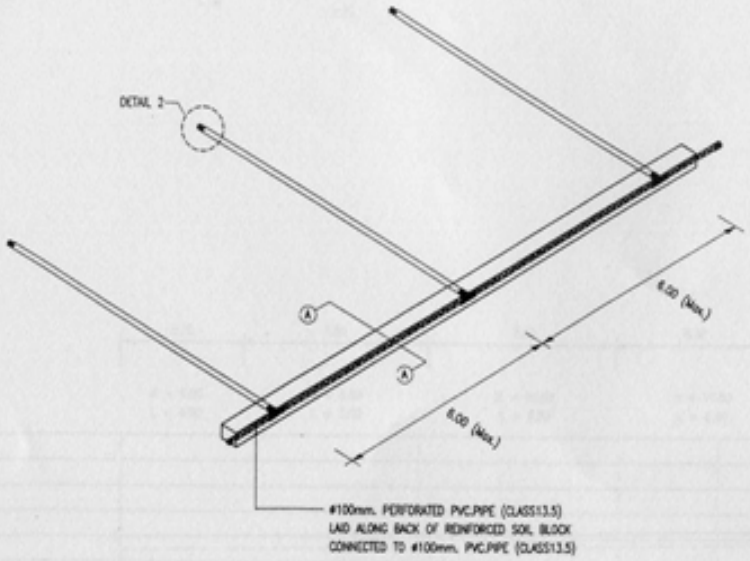

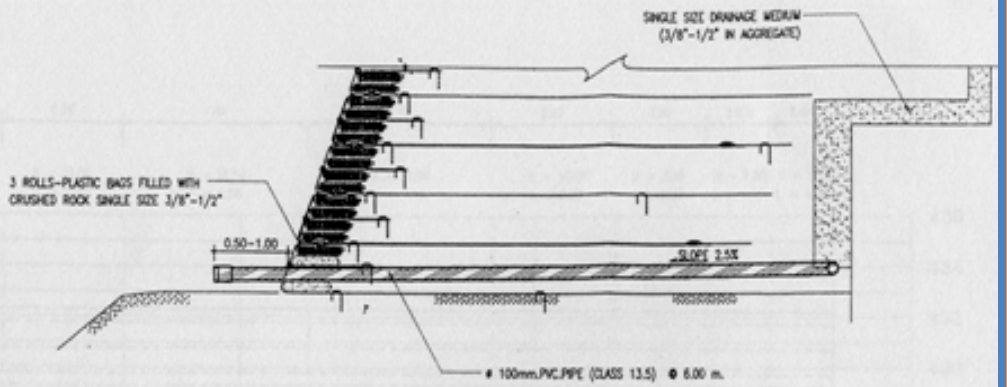

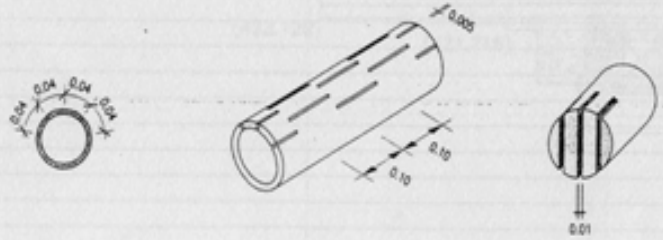

DETAIL 1
#100mm. PERFORATED PVC.PIPE (CLASS13.5)

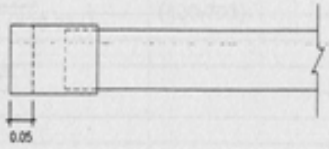

DETAIL 2
END CAP

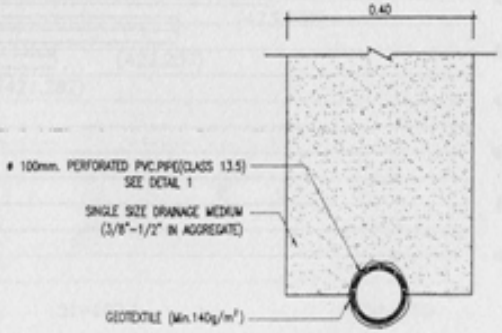

SECTION Ⓐ - Ⓐ

การออกแบบโดยใช้ Sub-Drain

การก่อสร้าง Gabion wall ค้ำยันฐาน

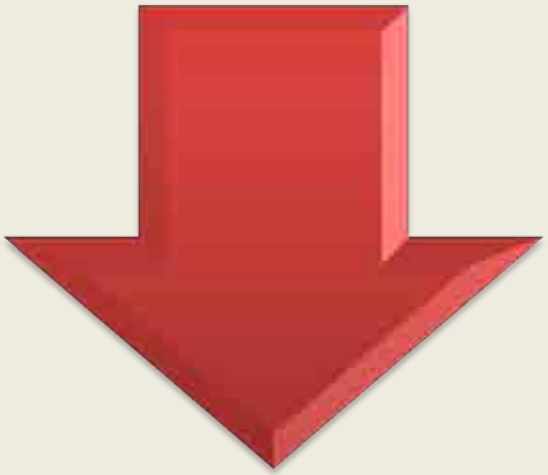

เพื่อต้านทานและเพิ่มแรงต้าน **(resisting force)** การเคลื่อนตัวของมวลดิน **(Retaining Structures)**

การถมดินและหิน **(Earth and Rock Fill)** เพื่อเป็น **dead weight** บริเวณตีนเชิงลาด **(toe slope)** ป้องกันการเคลื่อนตัว

การจัดการระบบระบายน้ำ

การควบคุมการระบายน้ำผิวดิน (Interceptor ditch, Bench ditch, Stepped drain chute)

การก่อสร้างชั้นทางเพื่อการระบายน้ำ (Drainage Layer)

การก่อสร้างระบบระบายน้ำในแนวดิ่ง

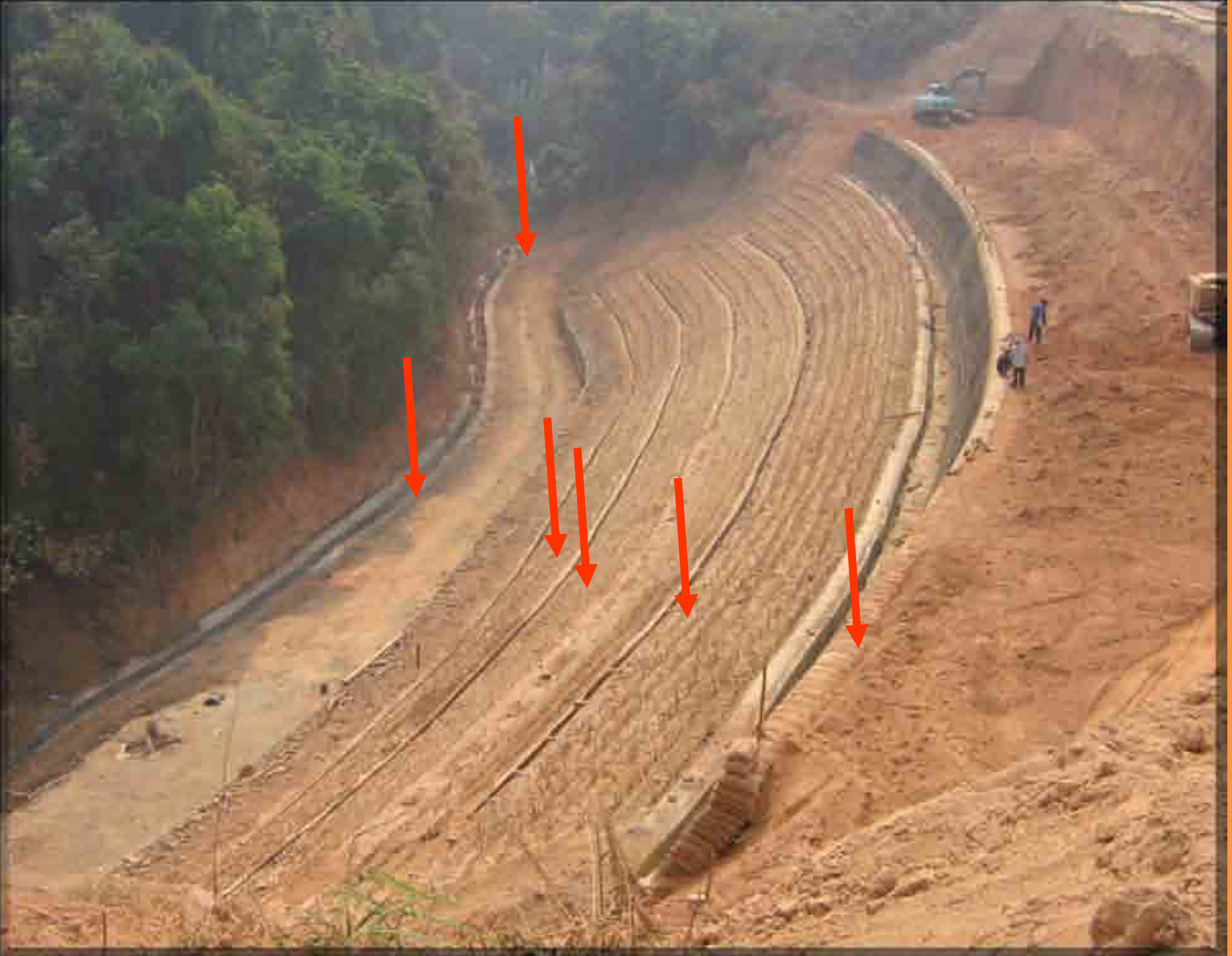

การป้องกันการชะล้างผิวหน้าเชิงลาด

การปลูกพืช **(Vegetation)** คลุมดินครอบคลุมเต็มพื้นที่ของผิวหน้าเชิงลาดเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายและกัดเซาะจากน้ำผิวดิน ด้วยการทำ **soil bag**

การปลูกหญ้าแฝกหน้าเชิงลาด

ปลูกหญ้าแฝก

- ป้องกันการกัดเซาะบริเวณลาดข้างทาง

ข้อคิดเห็น

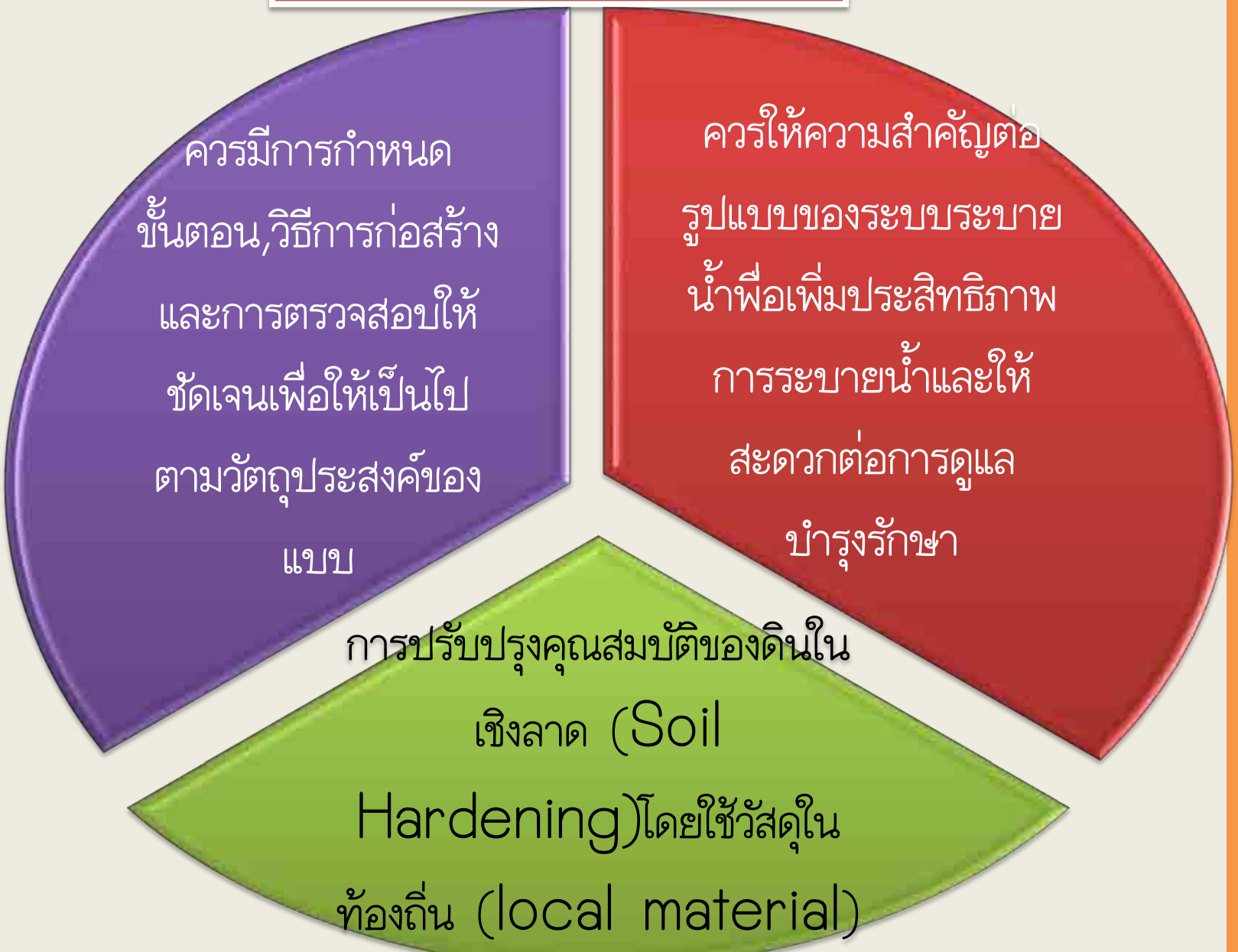
ควรมีการกำหนดขั้นตอน,วิธีการก่อสร้างและการตรวจสอบให้ชัดเจนเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแบบ
ควรให้ความสำคัญต่อรูปแบบของระบบระบายน้ำพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำและให้สะดวกต่อการดูแลบำรุงรักษา
การปรับปรุงคุณสมบัติของดินในเชิงลาด (Soil Hardening)โดยใช้วัสดุในท้องถิ่น (local material)

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

บริเวณรอยต่อของ Geogrid กับคันทางเดิม

- เกิด Differential Settlement

การปลูกหญ้าแฝกคลุมผิวหน้าเชิงลาด

- ปลูกยาก เกิดการกัดเซาะที่ผิวหน้า